

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETLEVE AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE VE
ÖNLEME GEÇİCİ KOMİTESİ (CAHVIO)**

KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE VE
AİLE İÇİ ŞİDDETLE MÜCADELE VE ÖNLEME
AVRUPA KONSEYİ SÖZLEŞMESİ¹

Giriş

Avrupa Konseyi üye devletleri ve burada bulunan diğer imza sahipleri, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesini (ETS No.5, 1950) ve Protokollerini, Avrupa Sosyal Şartını (1996 yılında gözden geçirilen ETS No.163, ETS No. 35, 1961) İnsan Ticaretine karşı Avrupa Konseyi Sözleşmesini (ETS no.197, 2005), Cinsel Taciz ve Cinsel İstismara Karşı Çocukların Korunmasına ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesini (ETS No.201,2007) hatırlayarak;

Bakanlar Komitesinin Avrupa Konseyi Üye Devletlerine sunduğu aşağıdaki tavsiye kararlarını hatırlayarak:

Kadınların Şiddetten Korunmasına İlişkin Rec(2002)5 Tavsiye Kararı, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Standartları ve Mekanizmalarına İlişkin Rec(2007) 17 Tavsiye Kararı, İhtilaf Önlenmesinde ve Çözümünde ve Barış İnşasında Kadın ve Erkeklerin Rolüne İlişkin Rec(2010) 10 Tavsiye Kararı ve ilgili diğer tavsiye kararları;

---

¹ Gayri Resmi Çeviridir. Resmi Çeviri için bkz
<http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention/Convention%20210%20Turkish.pdf>

Kadına yönelik şiddet alanında önemli standartlar belirleyen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadının büyüyen organlarını dikkate alarak;

Uluslararası Sivil ve Sosyal Haklar Sözleşmesi (1966), Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (1966), Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW,1979) ve İhtiyari Protokolü, CEDAW Kadına Yönelik Şiddet Komitesinin 19 No'lu Genel Tavsiye Kararı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989) ve bu Sözleşmenin İhtiyari Protokolü (2000) ve Birleşmiş Milletler Engelli/Engellilerin Hakları Sözleşmesini (2006) göz önüne alarak;

Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Hükümünü göz önünde bulundurarak (2002);

Özellikle savaş durumlarında Sivil Halkın Korunmasına (1949) ilişkin Cenevre Sözleşmesi (IV) gibi Uluslararası İnsani Hukuk İlkelerini ve bu Sözleşmenin 1. ve 2. Protokolleri anımsayarak;

Kadına yönelik her türlü şiddet ve aile içi şiddeti kınayarak;

Kadınlarla erkekler arasında hukuki ve fiili eşitliğin gerçekleştirilmesinin, kadına yönelik şiddeti önlemede anahtar bir unsur olduğunun bilincinde olarak;

Kadına yönelik şiddetin, erkeklerin kadınlar üzerinde tahakküm kurmasına ve kadına yönelik ayrımcılığa neden olan ve kadınların tam ilerlemesini engelleyen, kadınlar ve erkekler arasında tarihsel eşitsiz güç ilişkisinin bir tezahürü olduğunun bilincinde olarak;

Kadına yönelik şiddetin yapısal niteliğini toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olarak tanıyarak ve kadına yönelik şiddetin, erkeklerle kıyaslandığında kadını ikincil konuma zorlayan temel sosyal mekanizmalardan birisi olduğunun bilincinde olarak;;

Kadınların ve kız çocuklarının; aile içi şiddet, cinsel taciz, tecavüz, zorla evlilik, namus adına işlenen cinayetler, kadın sünneti gibi kadın ve kız çocuklarının insan haklarını ciddi anlamda ihlal eden ve kadın erkek eşitliğinin gerçekleştirilmesinin önünde engel teşkil eden ciddi şiddet türlerine maruz kaldığını büyük bir endişeyle hatırlayarak;

Silahlı çatışma sırasında, sivil halkı özellikle de kadınları yaygın ve sistematik cinsel taciz ve cinsel suçlar şeklinde etkilemeye devam etmekte olan ve gerek çatışma sırasında gerekse sonrasında toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti tırmandırma potansiyeline sahip insan hakları ihlallerini hatırlayarak;

Kadınların ve kız çocuklarının toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa erkeklere oranla daha fazla maruz kaldığını hatırlayarak;

Aile içi şiddetin kadınları orantısız olarak etkilediğini ve aynı zamanda erkeklerin de aile içi şiddete maruz kaldığını hatırlayarak;

Aile içerisinde gerçekleşen şiddete tanık olmak da dahil, çocukların aile içi şiddet mağduru olduklarını hatırlayarak;

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin olmadığı bir Avrupa yaratmayı arzu ederek, aşağıdaki şekilde uzlaşmışlardır;

BÖLÜM I- AMAÇLAR, TANIMLAR, EŞİTLİK, AYRIMCILIK YAPMAMA, GENEL YÜKÜMLÜLÜKLER

Madde 1

Sözleşmenin Amacı

1. Bu sözleşmenin amacı;
  - a. Kadınları her türlü şiddetten koruma, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele etmek, şiddeti önlemek ve kovuşturmak;
  - b. Kadına yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınları güçlendirerek gerçek kadın erkek eşitliğini teşvik etmek;
  - c. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet mağdurlarının korunması ve mağdurlara yardım edilmesi için kapsamlı çerçeve, politikalar ve önlemler geliştirmek;
  - d. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet ortadan kaldırmak amacıyla uluslararası işbirliğini geliştirmek;
  - e. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet ortadan kaldırmaya yönelik bütüncül bir yaklaşım benimsemek amacıyla etkili işbirliğini sağlamaya yönelik kuruluşlar ve yasa koyuculara destek ve yardım sunmaktır.
2. Tarafların hükümlerini etkili biçimde uygulamaya koymasını temin etmek üzere, bu Sözleşme özel bir izleme mekanizması kuracaktır.

Madde 2

Sözleşmenin Kapsamı

1. Bu Sözleşme kadınları orantısız olarak etkileyen aile içi şiddet dahil kadınlara yönelik her türlü şiddet için geçerli olacaktır.
2. Taraflar işbu Sözleşmeyi tüm aile içi şiddet mağdurlarına uygulamak üzere teşvik edilirler. Taraflar bu Sözleşmenin hükümlerini uygularken toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarını özellikle dikkate alacaklardır.
3. İşbu Sözleşme barış zamanında ve silahlı çatışma durumlarında geçerli olacaktır.

Madde 3

Tanımlar

İşbu Sözleşmenin amacına ulaşması için:

- a. “kadına yönelik şiddet” kadına yönelik ayrımcılığın bir türü ve bir insan hakkı ihlali olarak anlaşılmaktadır. İster kamu hayatında ister özel hayatta meydana gelsin baskı veya rastgele özgürlüğünü engelleme de dâhil kadınların fiziksel, cinsel, psikolojik ve ya ekonomik zararı veya ızdırabı ile sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan tüm eylemler toplumsal cinsiyete dayalı şiddet anlamına gelir.
- b. “aile içi şiddet” aile içerisinde, aile birliğinde veya daha önceki veya şu anki eşler veya ebeveynler arasında meydana gelen, failin aynı evi şuan veya daha önce şiddet mağduruyla paylaşmış paylaşılmadığına bakılmaksızın fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddetin bütün türleri anlamına gelir.
- c. “toplumsal cinsiyet” belli bir toplumun kadınlar ve erkekler için uygun gördüğü sosyal olarak inşa edilen roller, davranışlar, etkinlikler ve yaklaşımlar anlamına gelir.
- d. “toplumsal cinsiyete dayalı şiddet” kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınları orantısız biçimde etkileyen şiddet anlamına gelir.
- e. “mağdur” a ve b maddelerinde belirtilen davranışlara maruz kalan herhangi bir kimse anlamına gelir.
- f. “kadın” kelimesi 18 yaşın altındaki kız çocuklarını da içerir.

Madde 4

Temel Haklar, Eşitlik ve Ayrımcılık Yapmama

1. Taraflar, gerek kamu alanında gerekse özel alanda, tüm bireylerin, özellikle kadınların, şiddetten arınmış yaşama haklarını sağlamak ve korumak için gerekli hukuki ve diğer tedbirleri alır.
Taraflar, kadına yönelik her türlü ayrımcılığı kınar ve bu ayrımcılığı önlemek için özellikle,
  - ulusal anayasalarına veya diğer uygun mevzuatlarına kadın erkek eşitliği ilkesini dahil edip, bu ilkenin uygulamada da gerçekleştirilmesini sağlayarak;
  - kadınlara karşı ayrımcılığı, gerektiğinde yaptırımlar uygulanması yoluyla yasaklayarak, Kadına yönelik ayrımcılık içeren kanunları ve uygulamaları yürürlükten kaldırarak;

gerekli hukuki ve diğer tedbirleri gecikmeksizin alır.

Bireylerin cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi görüş veya farklı görüş sahip olma, ulusal veya sosyal menş e, herhangi bir etnik azınlık, mülkiyet, doğum, cinsel tercih/yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, yaş, sağlık durumu, medeni durum, göçmen ya da mülteci olma, yaş veya engelinin ve diğer bir durumunun bulunmasına bakılmaksızın özellikle mağdurların haklarını korumaya yönelik tedbirler başta olmak üzere işbu Sözleşme hükümlerinin Taraflar tarafından uygulanması güvence altına alınmıştır.

Kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi ve kadınların korunması için gerekli olan özel tedbirler, hali hazırdaki Sözleşme kapsamında ayrımcılık olarak kabul edilmeyecektir.

Madde 5

Devlet Yükümlülükleri ve Gereken zeni Gösterme

1. Taraflar, kadına yönelik şiddet eylemlerinde bulunmaktan kaçınır; Devlet adına faaliyet gösteren Devlet yetkilileri, görevliler, kurumlar, kuruluşlar ve diğer aktörlerin bu ykmllğ e uygun hareket ettiklerini temin eder/ sağlar.
2. Taraflar devlet dışı aktörlerce işlenen ve işbu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eylemlerinin önlenmesini, kovuşturulmasını, cezalandırılmasını ve tazmin edilmesini sağlamak üzere gerekli hukuki ve diğer tedbirleri alır.

Madde 6

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Politikalar

Taraflar işbu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasında ve etkilerinin değerlendirilmesinde toplumsal cinsiyet bakış açısına yer vermeyi ve kadın erkek eşitliği ve kadınların güçlendirilmesine yönelik etkili politikalar geliştirmeyi ve uygulamayı taahhüt ederler.

BÖLÜM II - BÜTÜNCÜL POLİTİKALAR VE VERİ TOPLAMA

Madde 7

Kapsamlı ve Eşgüdümlü Politikalar

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddeti önlemek ve bununla mücadele etmek için ilgili tüm tedbirleri kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddete bütüncül bir yaklaşım sunmaya ilişkin tüm ilgili tedbirleri içeren etkili, kapsamlı ve koordineli politi-

kaları ÷lke çapında benimsemek ve uygulamak için gerekli hukuki ve diğer tedbirleri alırlar.

2. Taraflar, 1. paragrafta adı geçen politikaların mağdurun haklarını t÷m tedbirlerin merkezine yerleştirilmesini ve bu politikaların ilgili t÷m kurum, kuruluş ve örg÷tler arasında etkili işbirliğine dayalı olarak uygulanmasını sağlar.
3. Bu madde uyarınca alınan tedbirler, gerektiğinde, devlet kurumları, ulusal, b÷lgesel ve yerel y÷netimler ile makamları, ulusal insan hakları kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları gibi ilgili t÷m akt÷rleri kapsar.

Madde 8

Mali Kaynaklar

Taraflar, sivil toplum ve sivil toplum kuruluşları tarafından y÷r÷t÷lenler de dâhil işbu S÷zleşme kapsamında yer alan her t÷rl÷ şiddetle m÷cadele ve şiddeti önlemeye ilişkin b÷t÷nc÷l politikaların, tedbirlerin ve programların uygun biçimde uygulanması için yeterli mali ve beşeri kaynak tahsis eder. .

Madde 9

Sivil Toplum Kuruluşları ve Sivil Toplum

Taraflar, kadına y÷nelik şiddetle m÷cadelede aktif olan ilgili sivil toplum kuruluşları ve sivil toplumun çalışmalarını her d÷zeyde g÷z n÷nde bulundurur, teşvik eder ve destekler. ve bu kuruluşlarla etkin işbirliği tesis eder. .

Madde 10

Koordinasyon Birimi

1. Taraflar işbu S÷zleşme kapsamında yer alan her t÷rl÷ şiddetle m÷cadele etmek ve şiddeti önlemek ÷zere politikaların ve önlemlerin koordinasyonu, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinden sorumlu bir veya birden fazla resmi kurum g÷revlendirir veya veya kurar.. Bu organlar madde 11’de bahsedildiği şekilde veri toplanmasını koordine eder, , bu verileri analiz eder ve sonuçlarını yayınlar..

2. Taraflar, bu madde uyarınca g÷revlendirilen veya kurulan birimlerin, B÷l÷m VIII uyarınca alınan önlemlere ilişkin bilgi almalarını sağlar. .

3. Taraflar, bu madde uyarınca g÷revlendirilen veya kurulan birimlere, diğer Taraflardaki muadilleriyle doğrudan iletişim kurma ve ilişki geliştirme imkânı sağlar.

Madde 11

Veri Toplama ve Araştırma

1. İşbu Sözleşmenin uygulanmasını teminen Taraflar:
  - a. İşbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet eylemine ilişkin bölümlere ayrılmış uygun istatistiki veriyi düzenli aralıklarla toplamayı;
  - b. Şiddetin temel nedenlerini ve etkilerini, şiddet eylemleri ve mahkumiyet oranları ile İşbu Sözleşmenin uygulanması için alınan önlemlerin etkinliğini incelemek amacıyla İşbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet alanında yapılan araştırmaları desteklemeyi taahhüt eder.
2. Taraflar İşbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddetin yaygınlığını ve eğilimlerini değerlendirmek üzere düzenli aralıklarla nüfusa dayalı araştırmalar yapmaya çaba gösterir.
3. Taraflar uluslararası işbirliğini harekete geçirmek ve uluslararası düzeyde kıyas yapmayı mümkün kılmak amacıyla bu madde uyarınca toplanan bilgileri İşbu Sözleşmenin 66. maddesinde atıfta bulunulan uzmanlar grubuna sağlar.
4. Taraflar, bu madde uyarınca toplanan bilgilerin kamuya açık olmasını sağlar.

BÖLÜM III – ÖNLEME

Madde 12

Genel Yükümlülükler

1. Taraflar, kadının aşağılığı iddiasına veya kadın erkek için kalıp rollere dayanan ön yargıları, örf ve adetleri, gelenekleri ve tüm diğer uygulamaları ortadan kaldırmak amacıyla kadın ve erkeklere ilişkin toplumsal ve kültürel davranış modellerinde değişim sağlamak için gerekli tedbirleri alır.
2. Taraflar gerçek veya tüzel kişilerce uygulanan ve İşbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddeti önlemek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
3. Bu bölüm uyarınca alınan herhangi bir tedbir; özel durumlar nedeniyle savunmasız hale gelmiş bireylerin ihtiyaçlarını göz önüne alır ve bu ihtiyaçlara cevap verir ve tüm mağdurların insan haklarını merkezine yerleştirir.

4. Taraflar, erkekler ve erkek çocukları başta olmak üzere, tüm toplum üyelerinin işbu Sözleşme kapsamındaki tüm şiddet türlerini önlemek üzere aktif katkılar sağlamasını teşvik etmek için gerekli tedbirleri alır.
5. Taraflar; kültür, gelenek, görenek, din veya sözde ‘’namusun’’ işbu Sözleşme kapsamındaki herhangi bir şiddet eylemi için gerekçe oluşturmamasını sağlar.
6. Taraflar, kadınların güçlenmesine yönelik program ve faaliyetleri arttırmak amacıyla gerekli tedbirleri alır.

Madde 13

Farkındalık Artırma

1. Taraflar, gerektiğinde, işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddetin farklı tezahürlerinin, bunların çocuklar üzerindeki sonuçlarının ve bu tür şiddetin önlenmesi gerektiğinin toplum içinde anlaşılması ve buna ilişkin farkındalığın artırılması amacıyla başta kadın örgütleri olmak üzere ulusal insan hakları kurumları ve eşitlik organları, sivil toplum ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde düzenli aralıklarla ve her seviyede içeren farkındalık yaratma kampanyaları ve programları geliştirir veya yürütür.
2. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet eylemini önlemek amacıyla mevcut tedbirlere ilişkin bilginin kamu genelinde yaygınlaştırılmasını sağlar..

Madde 14

Eğitim

1. Taraflar, gerektiğinde, öğrencilerin gelişen kapasitesine uygun olarak, kadın erkek eşitliği, kalıplaşmamış toplumsal cinsiyet rolleri, karşılıklı saygı, kişisel ilişkilerde şiddet içermeyen çatışma çözümleri, kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişisel bütünlük hakkı gibi konulara ilişkin öğretim materyallerine resmi müfredata ve eğitimin her seviyesine eklenmesi için gerekli adımları atar..
2. Taraflar, gayri resmi eğitim faaliyetlerinde, spor, kültürel ve boş zaman hizmetlerinde ve medyada 1. paragrafta bahsedilen ilkeleri geliştirmek amacıyla gerekli adımları atar..

Madde 15

Profesyonellerin Eğitimi

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet eyleminin mağdurları veya failleriyle ilgilenen profesyoneller için bu tür şiddetin önlenmesi ve belirlenmesi, kadın erkek eşitliği, mağdurun ihtiyaç ve hakları ile ikincil mağduriyetlerin engellenmesine ilişkin uygun eğitimin verilmesini sağlar.
2. Taraflar, 1. paragrafta belirtilen eğitimlerin, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet vakalarının uygun sevk ve idaresini sağlamak üzere koordineli ve çok birimli bir işbirliğine yönelik eğitimleri içermesini teşvik eder.

Madde 16

Önleyici Müdahale ve Tedavi Programları

1. Taraflar, şiddetin tekrarlanmaması ve şiddet içeren davranış biçimlerinin değiştirilmesi amacıyla aile içi şiddet faillerinin kişilerarası ilişkilerinde şiddet içermeyen davranış biçimi edinmelerini sağlamayı hedefleyen programlar geliştirmek ve desteklemek üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alırlar.
2. Taraflar, başta cinsel suç failleri olmak üzere faillerin tekrar suç işlemesini engelleyen tedavi programları geliştirmek ve desteklemek üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alırlar.
3. Taraflar, 1. ve 2. paragraflarda bahsedilen önlemlerin alınmasında, mağdurların güvenliği, desteklenmesi ve insan haklarının birincil öncelik taşınmasını ve bu programların gerektiğinde mağdurlara yönelik uzman destek hizmetleri ile yakın işbirliği ile oluşturulmasını ve uygulanmasını sağlar.

Madde 17

Özel Sektör ve Medyanın Katılımı

1. Taraflar; ifade özgürlüğüne ve bağımsızlıklarına gerekli saygıyı göstererek özel sektör, bilgi ve iletişim teknolojileri sektörü ve medyayı, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadın onuruna duyulan saygının artırılması için politika geliştirme, uygulamaya katılma ve yönergeler ile öz düzenleyici standartlar geliştirme hususlarında teşvik eder..
2. Taraflar, özel sektör aktörleriyle işbirliği içinde çocuklar, ebeveynler ve eğitimcilerin aşığılayıcı cinsel içeriği olan veya şiddet unsuru taşıyan bilgi ve iletişim ile başa çıkma becerilerini geliştirir ve ilerletir.

BÖLÜM IV – KORUMA VE DESTEK

Madde 18

Genel Yükümlülükler

1. Taraflar, tüm mağdurları şiddet eylemlerinin tekrarından korumak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
2. Taraflar, işbu Sözleşmenin 20. ve 22. maddelerinde ayrıntıları verilen genel ve özel destek hizmetlerine başvurmak da dahil olmak üzere, iç hukuka uygun şekilde, Sözleşme kapsamındaki tüm şiddet mağdur ve tanıklarının korunması ve desteklenmesinde hakimler, savcılar, kolluk kuvvetleri, yerel ve bölgesel yetkililer, sivil toplum kuruluşları, diğer ilgili kuruluş ve birimleri içeren ilgili devlet kuruluşları arasında etkili bir işbirliği sağlamak için uygun mekanizmaların mevcudiyetini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
3. Taraflar, bu bölüm uyarınca alınan tedbirlerin,
  - kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet anlayışına dayanacağını ve mağdurun insan haklarına ve güvenliğine odaklanacağını;
  - mağdurlar, failler, çocuklar ve bunların daha geniş sosyal çevresi arasındaki ilişkiyi göz önünde bulunduracak bütüncül bir yaklaşıma dayalı olacağını;
  - ikincil mağduriyetleri engellemeye yönelik olacağını;
  - şiddet mağduru kadınların güçlendirilmesi ve ekonomik bağımsızlığını hedefleyeceğini;
  - uygun görülen durumlarda, aynı mekanlarda bir dizi koruma ve destek hizmetleri biriminin yer almasına imkan sağlayacağını;
  - çocuk mağdurlar dahil olmak üzere kırılgan bireylerin ihtiyaçlarını ele alacağını ve bu ihtiyaçların bireylere mevcut bulundurulacağını temin eder.
4. Hizmetlerin sunumu mağdurun fail hakkında şikayette bulunması veya aleyhinde tanıklık etmesine bağlı olmayacaktır.
5. Taraflar, uluslararası hukuk kapsamındaki yükümlülüklerine uygun olarak, yurttaşlarına ve koruma hakkı kazanmış diğer mağdurlara konsolosluk ve diğer koruma desteği sağlamak üzere gerekli önlemleri alır.

Madde 19

Bilgi

Taraflar, mağdurların, mevcut destek hizmetleri ve yasal tedbirlere ilişkin yeterli bilgiyi zamanında ve anladıkları dilde almalarını temin etmek üzere hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 20

Genel Destek Hizmetleri

1. Taraflar, mağdurların şiddet sonrası iyileşmelerini kolaylaştıracak hizmetlere erişimlerini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alırlar.. Bu tedbirler, gerektiğinde, yasal ve psikolojik danışmanlık, mali yardım, konut, eğitim, öğretim ve iş bulma desteği gibi hizmetleri içerir.

2. Taraflar mağdurların sağlık hizmetlerine ve sosyal hizmetlere erişimlerini ve bu hizmetlerin yeterli kaynağa sahip olduğunu ve mağdurlara yardımcı olmak ve onları uygun hizmetlere yönlendirmek üzere profesyonellerin eğitilmelerini temin etmek üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 21

Bireysel/Toplu Şikâyetlerde Destek

Taraflar, mağdurların başvurulabilir bölgesel ve uluslararası bireysel/toplu şikâyet mekanizmalarına ilişkin bilgiye ve bu mekanizmalara erişim imkânına sahip olmalarını sağlar. Taraflar, şikâyette bulduklarında mağdurlara duyarlı ve bilgiye dayalı desteğin sağlanmasını teşvik eder.

Madde 22

Profesyonel Destek Hizmetleri

Taraflar, işbu Sözleşme kapsamında yer alan herhangi bir şiddet eylemine maruz kalmış mağdurlara, uygun bir coğrafi dağılım kapsamında acil/anında, kısa ve uzun dönemli profesyonel destek hizmeti sağlamak veya düzenlemek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

1. Taraflar, kadınlara yönelik profesyonel destek hizmetlerini tüm şiddet mağduru kadınlara ve bunların çocuklarına sağlar veya buna yönelik düzenlemeleri yapar.

Madde 23

Sığınma Evleri

2. Taraflar, kadınlar ve çocuklar başta olmak üzere, mağdurlara güvenli barınma sunmak ve mağdurlara proaktif biçimde ulaşmak için yeterli sayıda, kolay erişilebilir ve uygun sığınma evleri kurmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacaklardır.

Madde 24

Telefon Yardım Hatları

Taraflar, işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddete ilişkin, gizliliğe veya kimlik bilgilerinin açıklanmamasına özen gösterilerek, arayanlara tavsiyede bulunmak üzere ülke çapında 24 saat (7/24) hizmet verecek ücretsiz telefon yardım hattı kurmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 25

Cinsel Şiddet Mağdurları İçin Destek

Taraflar, mağdurlara tıbbi ve adli muayene, travma desteği ve danışma hizmetleri sunacak uygun ve kolay erişilebilir tecavüz kriz merkezleri veya cinsel şiddet başvuru merkezleri kurmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 26

Şiddet Tanığı Çocuklar/Tanık Çocuklar İçin Koruma ve Destek

1. Taraflar, mağdurlara koruma ve destek hizmetleri sağlanırken, işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddete tanık olmuş çocukların hakları ile ihtiyaçlarının dikkate alınmasını sağlamak üzere hukuki veya diğer tedbirleri alır..
2. Bu madde uyarınca alınan tedbirler, işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddete tanıklık etmiş çocukların yaşlarına uygun psikososyal danışmayı içerir ve çocuğun yüksek yararına gereken saygıyı/özeni gösterir.

Madde 27

Bildirim

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet eyleminin ifasına tanık olan veya eylemin gerçekleşeceğine yönelik makul gerekçeleri olan veya bir şiddet eyleminin daha gerçekleşeceğini öngören herhangi kimsenin bunu ilgili kuruluşlara veya yetkililere bildirmesini teşvik etmek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 28

Profesyoneller Tarafından Bildirim

2. Taraflar, iç hukuk tarafından bazı uzmanlara uygulanan gizlilik ilkesinin, uygun olduğu durumlarda, bu kişilerin işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet eyleminin gerçekleşmiş olduğuna ve daha ileri şiddet eylemlerinin gerçekleşeceğine dair makul sebepleri olması halinde bu tanıkların durumu ilgili kurum ve yetkililere bildirme olasılığı önünde bir engel teşkil etmeyeceğini teminat altına almak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

BÖLÜM V – MADDİ HUKUK

Madde 29

Hukuk Davaları ve Çözüm Yolları

1. Taraflar mağdurlara, faile karşı yeterli yasal çözüm sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
2. Taraflar; uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak, yetkileri dahilinde önleyici veya koruyucu önlem alma görevini yerine getirmekte başarısız olmuş Devlet yetkililerine karşı mağdurlara yeterli kanuni başvuru yolu sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 30

Tazminat

1. Taraflar, mağdurların işbu Sözleşmede belirtilen suçlardan herhangi birini işleyen faillerden tazminat talep etme hakkına sahip olmalarını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır..
2. Şiddet sonucu ciddi bedensel zarar görmüş ve sağlığı bozulmuş olan mağdurların; fail, sigorta veya Devlet tarafından finanse edilen sağlık ve sosyal hizmetler gibi kaynaklardan karşılanamayan zararlarına karşılık, zararın boyutuna göre, yeterli devlet tazminatı ödenir. Bu hüküm 3. 2. Paragrafı müteakiben alınan tedbirler tazminatın makul bir süre zarfında verilmesini temin altına alacaktır.

Madde 31

Velayet, Görme Hakkı ve Güvenlik

1. Taraflar, çocuklara ilişkin velayet ve görme haklarının belirlenmesinde, işbu Sözleşme kapsamındaki şiddet eylemlerinin göz önünde bulundurulmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
2. Taraflar, herhangi bir görme ve velayet hakkının mağdurun veya çocuğun hak ve güvenliğini tehlikeye düşürmemesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 32

Zorla Evliliklerin Hukuki Sonuçları

Taraflar, zorla gerçekleştirilen evliliklerin mağdura mali veya idari bir yük getirmeksizin feshini, iptalini ve sonlandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 33

Psikolojik Şiddet

Taraflar, tehdit veya zorlama yoluyla kişinin psikolojik bütünlüğüne ciddi biçimde zarar veren kasıtlı eylemlerin cezai suçlar olarak değerlendirilmesini sağlamak üzere hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 34

Israrlı Takip

Taraflar, başka bir kişiyi hedef alan ve kişinin kendi güvenliği için korku duymasına neden olacak şekilde tekrar eden, kasıtlı ve tehditkar davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 35

Fiziksel Şiddet

Taraflar, bir başka bireye yönelik olarak kasıtlı olarak uygulanan fiziksel şiddet eylemlerinin cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 36

Tecavüz Dâhil Cinsel Şiddet

1. Taraflar, aşağıda belirtilen kasıtlı davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır;
  - a. herhangi bir organla veya cisimle bir başka kişiyle vajinal, anal veya oral olarak, kişinin rızası olmadan ilişkiye girme
  - b. kişiye karşı rızası olmaksızın cinsel nitelikli eylemlerde bulunma,
  - c. bir kişinin rızası olmaksızın üçüncü bir kişiyle cinsel nitelikli eylemlerde bulunmasına neden olma.
2. Rıza, mevcut koşulları değerlendiren kişinin hür iradesinin bir sonucu olarak isteğe bağlı olarak verilmelidir.

3. Taraflar, 1. paragrafta yer alan hükümlerin iç hukuk tarafından tanındığı şekliyle eski veya şu anki eşe veya partnerlere karşı işlenen eylemler için geçerli olmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacaklardır.

Madde 37

Zorla Evlilik

Taraflar, yetişkin bir bireyi veya çocuğu evlenmeye zorlayan kasıtlı davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar yetişkin bir bireyi veya çocuğu evlenmeye zorlamak amacıyla, ikamet yeri dışında diğer ülke veya taraf Devletin topraklarına çekmeye ilişkin kasti davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 38

Kadın Sünneti

Taraflar, aşağıda belirtilen kasıtlı davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır;

bir kadının dış labiası, iç labiası veya klitorisinin tamamını veya bir kısmını kesip çıkarma, infibülasyon veya işlevini yapamaz hale getirme,

- a. bir kadını a maddesinde belirtilen eylemlerden herhangi birine maruz kalmaya zorlama veya kadına bu eylemleri yaptırma,
- b. bir kız çocuğunu a. maddesinde belirtilen eylemlerden herhangi birine teşvik etme, buna maruz kalmaya zorlama veya ona bu eylemleri yaptırma;

Madde 39

Zorla Kürtaj ve Zorla Kısırlaştırma

Taraflar aşağıdaki kasti davranışların cezalandırılmasını teminat altına almak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır;

- a. Kendisinin daha önceden bilgisi ve rızası olmaksızın kadın üzerinde kürtaj gerçekleştirilmesi.
- b. Kendisinin daha önceden rızası ve sürece ilişkin bilgisi olmaksızın kadının doğal üreme kapasitesini sonlandırma amacı veya etkisi taşıyan cerrahi operasyon gerçekleştirilmesi.

Madde 40
Cinsel Taciz

Taraflar; bir kişinin onurunu zedelemek amacıyla veya böyle bir etkiyle istenmeyen sözlü, sözsüz veya fiziksel olarak cinsel nitelikte davranışta bulunmayı, bunların özellikle de tahrik edici, düşmanca, küçük düşürücü, yüz kızartıcı ve kırııcı bir çevre yaratarak yapılmasını cezai ve diğer yaptırımlara tabi kılmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 41

Yardım veya Yataklık Etme ve Girişim

Taraflar, işbu Sözleşmenin 33, 34, 35, 36, 37, 38.a ve 39. maddelerinde yer alan suçların kasten işlenmesi halinde, bunların işlenmesine yardım veya yataklık edilmesinin suç olarak değerlendirilmesi için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

1. Taraflar, işbu Sözleşmenin 35, 36, 37, 38.a ve 39. maddelerinde yer alan suçları kasten işlendiğinde, mezkûr suç işlemeye girişiminde bulunmanın suç olarak değerlendirilmesi için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 42

**Sözde ‘Namus’ Adına İşlenen Suçlar Dâhil Suçlar İçin
Kabul Edilemez Gerekçeler**

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamında yer alan herhangi bir şiddet eyleminin gerçekleşmesini müteakiben başlatılan cezai işlemlerde kültür, gelenek, din, görenek veya sözde ‘namus’un bu eylemlerin gerekçesi olarak görülmemesi için gerekli yasal veya diğer tedbirleri alır. Bu özellikle mağdurun kültürel, dini, sosyal veya geleneksel olarak kabul gören uygun davranış normlarını veya törelerini ihlal ettiği iddialarını da içerir.

2. Taraflar, 1. paragrafta belirtilen eylemlerden herhangi birini gerçekleştirmesi için herhangi bir kimseyi veya bir çocuğu azmettirmenin işlenen eylem için o kişinin cezai sorumluluğunu azaltmamasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 43

Cezai Suçların Tatbiki

Bu Sözleşme uyarınca belirlenen suçların, mağdur ve fail arasındaki ilişkinin niteliğine bakılmaksızın tatbik edilir.

Madde 44

Yargı Yetkisi

1. Taraflar, işbu Sözleşme uyarınca belirlenen herhangi bir suçun;
  - a. kendi topraklarında; veya
  - b. bayrağını taşıyan bir gemide; veya
  - c. yasaları doğrultusunda tescil edilmiş bir uçakta; veya
  - d. vatandaşlarından biri tarafından; veya
  - e. topraklarında ikamet eden bir kimse tarafından,

işlenmesi halinde yargılanmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

2. Taraflar, suçun kendi vatandaşlarından birine veya kendi topraklarında ikamet eden kişilere karşı işlendiğinde, işbu Sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin yargı yetkisi oluşturmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri almaya çaba göstereceklerdir.

3. Sözleşmenin 36, 37, 38 ve 39. maddelerinde belirtilen suçların kovuşturması için Taraflar yargı yetkilerinin, eylemin gerçekleştirildiği bölgede suç sayılması koşuluna bağlı olmamasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer önlemleri alır..

4. Taraflar, işbu Sözleşmenin 36, 37, 38 ve 39. maddeleri uyarınca belirlenen suçların kovuşturulmasını sağlamak amacıyla 1. paragrafın d ve e maddelerinde belirtilen hususlara ilişkin yargı yetkilerinin, kovuşturmanın yalnızca suç mağdurunun bildirmesi veya suçun işlendiği yerdeki devlet tarafından bilginin sunulması üzerine başlatılabileceği koşuluna bağlanmaması için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır..

5. Taraflar, fail olduğu iddia edilen kişinin kendi topraklarına olması ve bu kişiyi yalnızca uyruğuna dayanarak diğer Tarafa iade etmediği durumlarda işbu Sözleşme kapsamında yer alan suçlar üzerinde yargılama yetkisi oluşturabilmek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır..

6. İşbu Sözleşme kapsamında iddia edilen suçlara ilişkin birden fazla Tarafın yargılama talebinde bulunması durumunda, ilgili Taraflar, gerektiğinde, kovuşturma için en doğru yargılama biçimini belirlemek üzere birbirlerine danışır..

7. İşbu Sözleşme uluslararası hukukun genel ilkelerine hâle getirmeksizin, iç hukuka uygun olarak bir Taraf tarafından uygulanan hiçbir cezai yargılamayı hükümsüz kılmaz.

Madde 45

Yaptırım ve Tedbirler

1. Taraflar, işbu Sözleşme gereğince belirlenmiş suçların ciddiyetini de göz önünde bulundurarak bu suçların etkili, orantılı ve caydırıcı biçimde cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.. Bu yaptırımlar, gerektiğinde, suçluların iadesiyle sonuçlanacak özgürlükten mahrum bırakmayı da içine alan cezaları içerir.

2. Taraflar, faille ilgili aşağıda yer alan diğer tedbirleri benimseyebilir:

- hükümlü kişilerin izlenmesi ve denetlenmesi,
- mağdurun güvenliğini de içerebilen, çocuğun yüksek yararının başka hiçbir şekilde garanti altına alınmaması durumunda, ebeveyn hakkının elinden alınması.

Madde 46

Ağırlaştırıcı Sebepler

Taraflar, suçun ana unsurlarından birini oluşturulmamasından dolayı, iç hukukun ilgili hükümlerine uygun olabilen aşağıdaki sebeplerin; işbu Sözleşme uyarınca belirlenen suçlara istinaden cezaların belirlenmesindeki ağırlaştırıcı sebepler olarak göz önünde bulundurulabilmesini sağlamak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır. Bu sebepler;

- a. suçun iç hukuk tarafından tanınan, failin şuan ki veya daha önceki eşlere veya partnere karşı mağdurla birlikte oturan veya yetkisini kötüye kullanan bir aile bireyince işlenmesi,
- b. suçun veya ilgili suçların defalarca işlenmesi,
- c. suçun; özel durumlar nedeniyle savunmasız hale gelmiş bir bireye karşı işlenmesi,
- d. Suçun çocuğa karşı veya çocuğun gözleri önünde işlenmesi,
- e. Suçun iki veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi
- f. Suç öncesi veya esnasında aşırı derecede şiddete başvurulması,

- g. Suçun silah kullanılarak veya silahlı tehditte bulunularak işlenmesi,
- h. Suçun, mağdur için ciddi fiziksel veya psikolojik zararlarla sonuçlanması;
- i. Failin daha önce de aynı suçlardan hüküm giymiş olması.

Madde 47

Diğer Tarafça Verilen Hükümler

Taraflar, hükümler tayin edilirken işbu Sözleşme uyarınca belirlenen suçlarla bağlantılı olarak diğer Tarafça verilen kesin hükümlerin göz önünde bulundurulması ihtimalini öngörmek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 48

Zorunlu Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Usul ve Hükümlerinin Yasaklanması

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamındaki şiddet eylemlerinde arabuluculuk ve uzlaştırma da dahil zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm süreçlerini yasaklamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
2. Taraflar, para cezası talep edilmesi durumunda failin mağdura karşı mali yükümlülüğünü yerine getirme kapasitesinin dikkate alınmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

BÖLÜM VI- SORUŞTURMA, KOVUŞTURMA, USUL HUKUKU VE ÖNLEYİCİ TEDBİRLER

Madde 49

Genel Yükümlülükler

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddete ilişkin soruşturma ve adli işlemlerin; gecikmeksizin yürütülmesini ve mağdurun haklarını göz önünde bulundurarak yapılması amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
2. Taraflar; şiddetin toplumsal cinsiyete dayalı anlayışına ve insan hakları temel ilkelerine uygun olarak, işbu Sözleşme uyarınca belirlenen suçların soruşturulması ve kovuşturulmasının etkili biçimde yürütülmesini sağlamak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 50

Acil Müdahale, Önleme ve Koruma

1. Taraflar, sorumlu kolluk kuvvetlerinin mağdurlara yeterli ve hızlı koruma imkânları sunarak işbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddete acil ve yerinde müdahale etmesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
2. Taraflar, işlevsel tedbirlerin alınması ve kanıt toplama da dahil olmak üzere, kolluk kuvvetlerinin işbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddetin önlenmesinde ve mağdurların korunmasında acil ve yerinde müdahale etmelerini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 51

Risk Değerlendirmesi ve Risk Yönetimi

1. Taraflar, risk yönetimini sağlamak ve gerekli olması durumunda koordineli destek ve güvenlik sağlamak üzere ilgili yetkililerce ölüm riskine, durumun ciddiyetine ve şiddetin tekrarlanma riskine ilişkin bir değerlendirme yapılmasını ve gerek olması halinde eşgüdümlü güvenlik ve destek verilmesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
2. Taraflar 1. paragrafta atıfta bulunulan değerlendirmenin, soruşturma ve koruyucu tedbirlerin uygulanmasının her aşamasında, işbu Sözleşme kapsamında yer alan şiddet eyleminin faillerinin ateşli silahlara sahip olduklarını veya bunlara erişimlerinin olduğunu göz önünde bulundurmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 52

Acil Engelleme Emirleri

Taraflar, ani tehlike durumlarında; ilgili yetkililerin kendiliğinden aile içi şiddet failine belli bir süre zarfı için mağdurun veya risk altındaki kişinin ikamet ettiği bölgeden ayrılma ve failin mağdurun veya risk altındaki kişinin ikamet bölgesine girmesini veya onlarla irtibat kurmasını yasaklama emri verme yetkisine sahip olmalarını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır. Bu madde uyarınca alınan tedbirler mağdurun veya risk altındaki kişinin güvenliğini ön planda tutar.

Madde 53

Kısıtlama ve Koruma Emirleri

1. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet mağdurlarına uygun kısıtlama ve koruma emirlerinin mevcut olmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
2. Taraflar, 1. paragrafta atıfta bulunulan kısıtlama ve koruma emirlerinin:
  - Mağdur tarafından herhangi bir mali ve idari sorumluluk yüklenilmeksizin acil korumaya uygun olmasını,
  - Belirli bir zaman dilimi içerisinde veya değiştirilinceye veya kaldırılincaya kadar yürürlükte kalmasını,
  - Gerekli olduğu durumda, duruşma yapılmaksızın *tek taraflı* temelde kullanıma konulmasını,
  - Diğer yasal kovuşturmalara bakılmaksızın ve bu kovuşturmalara ek olarak mevcut bulunmasını,
  - Bir sonraki yasal kovuşturmalarda maddi fiil olarak takdimine izin verilmesini, sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
3. Taraflar, 1. paragraf uyarınca uygulamaya konan kısıtlama ve koruma emirlerinin ihlalinin etkili, orantılı ve caydırıcı cezai yaptırımlara tabi olmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 54

Soruşturma ve Kanıt

Taraflar, herhangi bir hukuki veya cezai davada mağdurun cinsel geçmiş ve davranışlarına ilişkin kanıtların yalnızca ilgili ve gerekli olması durumunda kullanılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 55

Tek Taraflı ve Resen Yargulamalar

1. Taraflar, işbu Sözleşmenin 35, 36, 37, 38 ve 39. maddeleri uyarınca belirlenen suçların soruşturulması veya kovuşturmalarının; suçun o bölgenin tamamında veya bir kısmında işlenmesi durumunda, suçun mağdur tarafından bildirilmesi veya şikâyette bulunulmasına bağlı olmamasını ve mağdur şikâyetini veya ifadesini geri alsa bile kovuşturmanın devam etmesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
2. Taraflar, iç hukuklarında öngörülen koşullara uygun olarak, kamu kurumlarının, sivil toplum örgütlerinin ve aile içi şiddet danışmanlarının, işbu Sözleşme uyarınca belirlenen suçlara

ilişkin soruşturma ve adli takibatın yapılması sırasında mağdurun isteği üzerine, mağdura yardım ve destek verme olanağını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 56

Koruma Tedbirleri

1. Taraflar, soruşturma ve adli takibatın her aşamasında mağdurların hak ve çıkarlarının yanı sıra tanık olarak onların özel ihtiyaçlarını koruma altına almak amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır. Bunlar:
  - a. Mağdurların, ailelerinin ve görgü tanıklarının tehdit, intikam veya tekrar mağdur edilmeye karşı korunmasının sağlanması;
  - b. Mağdurun, en azından kendisinin ve ailesinin tehlikede olabileceği durumlarda, failin kaçtığından, geçici veya sürekli olarak serbest bırakıldığından haberdar edilmesinin sağlanması;
  - c. İç hukukun öngördüğü koşullar altında mağdurları, hakları ve tasarruflarındaki hizmetler, şikâyetleri üzerine başlatılan takipler, cezalar, soruşturma ve takibatların genel ilerleyişi, onların bu husustaki rolleri ve davaların sonuçları hakkında bilgilendirilmesinin sağlanması;
  - d. Mağdurun doğrudan veya bir aracı yoluyla, iç hukukun usul ilkelerine uygun olarak, dinlenilmesinin, kanıt sunmasının, görüş, ihtiyaç ve endişelerini sunmasının ve bunların göz önünde bulundurulmasının sağlanması,
  - e. Mağdurlara hak ve çıkarlarının uygun bir şekilde sunulmasını ve söz konusu hak ve çıkarların göz önünde bulundurulmasını sağlayacak uygun destek hizmetleri sunulması;
  - f. Mağdurların mahremiyet ve görüntüsünü korumak amacıyla uygun tedbirlerin benimsenmesi;
  - g. Mümkün olan durumlarda, mahkeme ve kolluk kuvvetleri birimlerinde mağdur ve fail arasında temas kurulmasından kaçınılmasının sağlanması;
  - h. Mağdurlara, davaya taraf olarak katıldıklarında veya kanıt sunarlarken bağımsız ve yetkin çevirmenler sağlanması,

- i. İç hukuk tarafından öngörülen ilkelere uygun olarak, uygun iletişim teknolojilerinin kullanılması yoluyla mağdurun mahkeme salonunda olmaksızın ya da fail olduğu iddia edilen şahsın yokluğunda mahkemede ifade verebilmesinin mümkün kılınması yoluyla gerçekleşir.
2. Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet mağduru çocuk ve tanıklara çocuğun yüksek yararı gözetilerek özel koruma tedbirleri temin edilir.

Madde 57

Adli Yardım

Taraflar, iç hukukta öngörülen koşullar altında mağdurların ücretsiz adli yardım ve destek alma haklarını sağlar.

Madde 58

Zamanaşımı Kuralı

Taraflar, işbu Sözleşmenin 36, 37, 38 ve 39. maddeleri uyarınca belirlenen suçlara ilişkin herhangi bir kanuni takibatın başlatılması için zamanaşımının; mağdurun reşit olmasından sonra takibatın etkin şekilde başlamasını mümkün kılacak, suçun ağırlığıyla orantılı ve yeterli bir süre devam etmesini teminen gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

BÖLÜM VII- GÖÇ VE SİĞİNMA

Madde 59

İkametgâh Durumu

1. Taraflar, evlilik birliğinin sonlanması durumunda, ikametgâh durumu iç hukuk tarafından eş veya partnerin ikametgâh durumuna bağlı olan mağdurlara, özellikle zor durumlarda ve başvuru üzerine, evliliğin veya ilişkinin süresine bakılmaksızın bağımsız ikamet izni verilmesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır. Müstakil ikamet izni verilmesi ve süresine ilişkin koşullar iç hukuk tarafından düzenlenir.
2. Taraflar, şiddet mağdurlarının eşe veya partnere bağlı olan ikamet durumuna ilişkin başlatılan sınır dışı işlemlerinin askıya alınmasını sağlayabilmelerini temin etmek üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
3. Taraflar, aşağıdaki durumlardan birinin veya tamamının söz konusu olması durumunda mağdurlara yenilenebilir ikamet izni verir;

- a. Yetkili makamın, kişisel durumlarından dolayı mağdurun kalması gerektiği görüşünde olması;
  - b. Soruşturma veya cezai takibatlarda muadil yetkililerle işbirliğinin kurulması amacıyla yetkili makamın mağdurun kalmasını gerekli görmesi.
4. Evlilik amacıyla Taraf ülkeye getirilen ve ikamet ettikleri yerdeki ikamet durumunu kaybeden zorla evlilik mağdurlarının haklarını tekrar geri almasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 60

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Mülteci Başvuruları

1. Taraflar, 1951 Mültecilerin Durumuna İlişkin Sözleşme'nin 1 A(2) maddesinin anlamı çerçevesinde, kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bir zulüm çeşidi ve tamamlayıcı/yardımcı korumayı gerektiren ciddi bir zarar olarak tanınması için gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
2. Taraflar, Sözleşme gerekçelerinden her birine toplumsal cinsiyete duyarlı yorum yapılmasını sağlar ve bu gerekçelerden bir veya birden fazlası nedeniyle korkulduğunda başvuranlara yürürlükteki ilgili araçlara göre mülteci statüsü verilir.
3. Taraflar sığınmacılar için, toplumsal cinsiyete duyarlı kabul usullerinin ve destek hizmetlerinin yanı sıra toplumsal cinsiyet yönergelerini ve mülteci statüsünün belirlenmesi ve uluslararası koruma başvurusunu da kapsayan toplumsal cinsiyete duyarlı sığınma usullerini geliştirmeye yönelik gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

Madde 61

Geri Göndermeme

1. Taraflar uluslararası hukuk çerçevesinde mevcut yükümlülüklerine uygun olarak *geri göndermeme* ilkesini gözetmek amacıyla gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
2. Taraflar statüleri veya ikametleri gözetilmeksizin korumaya muhtaç şiddet mağduru kadınların yaşam riski bulunan veya işkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezaya maruz kalabileceği hiçbir ülkeye hiçbir koşulda geri gönderilmemesini sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.

BÖLÜM VIII- ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ

Madde 62 Genel İlkeler

1. Taraflar, işbu Sözleşme'nin hükümlerine uygun olarak sivil ve cezai konularda işbirliğine ilişkin ilgili uluslararası ve bölgesel araçların uygulanması, benzer veya karşılıklı mevzuat ve iç hukuk temelinde uzlaşmış düzenlemeler yoluyla aşağıdaki amaçları gerçekleştirmek üzere birbirleriyle mümkün olduğunca geniş işbirliği yaparlar:
  - a. işbu sözleşme kapsamındaki her türlü şiddeti önleme, şiddetle mücadele etme ve şiddeti kovuşturma;
  - b. mağdurları koruma ve onlara destek sağlama;
  - c. işbu Sözleşme uyarınca belirlenen suçlara ilişkin soruşturma ve cezai takibatlar;
  - d. Koruma emirleri de dâhil, Tarafların yargı yetkilileri tarafından verilen ilgili medeni ve cezai kararların uygulanması.
2. Taraflar, işbu Sözleşme uyarınca belirlenen ve ikamet edilen yerden farklı bir Tarafın topraklarında işlenen bir suçun mağdurunun, ikamet ettiği bölgenin devletin ilgili yetkilileri nezdinde şikâyette bulunmalarını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.
3. İşbu Sözleşme'ye taraf diğer bir devletin ceza davalarında verdiği kararların uygulanması, suçluların iadesi ve suçla mücadele konularında devletlerarasında bir anlaşmanın bulunması koşulunu getiren işbu Sözleşme'ye Taraf bir devletin, bu türde bir anlaşma akdetmediği bir Taraftan böyle bir yasal işbirliği talep etmesi halinde, işbu Sözleşme, Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçlar bağlamında ceza davalarında verilen kararların uygulanması, suçluların iadesi ve suçla mücadele konularında karşılıklı destek için yasal dayanak kabul edilir.
4. Taraflar, 18. Maddenin 5. paragrafına uygun olarak mağdurların korunmasını kolaylaştırmak amacıyla üçüncü devletlerle ikili ve çoklu anlaşmaların yürürlüğe konması da dâhil, gerektiğinde, üçüncü ülkelerin kalkınma yardım programları ile kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele ve önlemeyi bütünleştirmek için çaba gösterir.

Madde 63 Risk Altındaki Kişilere Yönelik Tedbirler

Başka bir Tarafın topraklarındaki bir kişinin işbu Sözleşmenin 36, 37, 38 ve 39. paragraflarında atıfta bulunulan herhangi bir şiddet eylemine maruz kalma riskiyle karşı karşıya olduğu yönünde elinde mevcut bilgilere dayanarak haklı gerekçeleri bulunan Taraf, uygun koruma tedbirlerinin alınmasını sağlamak amacıyla bu bilgiyi gecikmeksizin ilgili kişiye iletacaktır. Bu bilgi, uygulanabildiği durumlarda risk altında bulunan kişinin yararı için var olan koruma emirlerine ilişkin detayları da içerecektir.

Madde 64

Bilgi

1. Talep edilen Taraf, bu bölüm kapsamında yapılan eylemin nihai sonucu hakkında talep eden Tarafı derhal bilgilendirir. Talep edilen Taraf aynı zamanda, talep edilen eylemin gerçekleştirilmesinin mümkün olamaması veya uygulanmasının kayda değer ölçüde gecikmeye maruz kalması durumlarında bunu, talepte bulunan Tarafa süratle bildirir.
2. Bir Taraf; kendi yaptığı soruşturma çerçevesinde edindiği bilgiyi, bu bilginin ifşasının diğer Tarafa işbu Sözleşme uyarınca ihdas edilmiş ceza gerektiren suçları önlemede, soruşturma veya işlemleri başlatma veya yürütmede yardımcı olabileceğini düşündüğünde ya da bu bilginin bu bölüm kapsamında diğer Tarafın işbirliği talebinde bulunmasına yol açacağını düşündüğünde, iç hukukun sınırları dâhilinde, önceden talep olmaksızın diğer Tarafa iletir.
3. İkinci paragrafa uygun olarak herhangi bir bilgi alan Taraf; uygun görülmesi halinde dava açılmasını veya ilgili hukuki ve cezai davalarda bu bilginin göz önüne alınabilmesini sağlayacak bu çeşit bir bilgiyi ilgili yetkililere ibra eder.

Madde 65

Verinin Korunması

1. Kişisel veriler Kişisel Verilerin Otomatik Olarak İşlenmesine İlişkin Bireylerin Korunması Avrupa Konseyi Sözleşmesi (ETS No. 108) altında Taraflarca üstlenilen yükümlülükleri müteakiben saklanır ve kullanılır.

BÖLÜM IX- İZLEME MEKANİZMASI

Madde 66

Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu

1. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet uzman grubu(bundan sonra ‘GREVIO’ olarak adlandırılacaktır), işbu Sözleşme’nin Taraflarca uygulanmasını izler.

2. GREVIO, toplumsal cinsiyet ve coğrafi dağılım dengesinin yanı sıra çok disiplinli uzmanlık bilgileri de göz önünde bulundurularak en az 10, en fazla 15 üyeden oluşur. GREVIO üyeleri, Taraflarca gösterilen adaylar arasından Taraflar Komitesince bir kez yenilenebilir 4 yıllık görev süresi için işbu Sözleşmeye Taraf devletlerin vatandaşları arasından seçilir.
3. İlk 10 üyenin seçimi, işbu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesini takip eden bir yıl içinde yapılır. Diğer 5 üyenin seçimi 25. onay veya katılımı müteakiben gerçekleştirilir.
4. GREVIO üyelerinin seçimi aşağıdaki ilkelere bağlıdır;
  - a. Üyeler, yüksek ahlaki karakterli, insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet veya bu mağdurlara yardım ve mağdurların korunması alanlarında muteber yetkinliğe sahip olarak bilinen veya işbu Sözleşme kapsamında belirlenen alanlarda deneyimli kişiler arasından şeffaf bir yöntemle seçilir;
  - b. GRE VIO'nun iki üyesi aynı ülke vatandaşı olamaz;
  - c. Üyeler temel hukuk sistemlerini temsil etmelidir;
  - d. Üyeler kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet alanındaki ilgili aktör ve kuruluşları temsil ederler;
  - e. üyeler kendi bireysel kapasitelerini temsil ederler, görevlerini yerine getirirken bağımsız ve tarafsızdırlar, görevlerini etkili biçimde yerine getirmeye hazırdırlar.
5. GREVIO üyelerinin seçim yöntemi, işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesini takip eden 6 ay zarfında, Sözleşmeye Taraf Devletlerle istişare edildikten ve oy birliği sağlandıktan sonra Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından belirlenir.
6. GREVIO kendi usul kurallarını belirler.
7. GREVIO üyeleri ve 68. maddenin 9. ve 14. fıkralarında ayrıntılarına yer verilen ülke ziyaretlerini gerçekleştiren delege üyeleri, işbu Sözleşmenin ekinde belirtilen imtiyaz ve muafiyetlerden yararlanır.

Madde 67

Taraflar Komitesi

Taraflar Komitesi, işbu Sözleşme'ye Taraf ülkelerin temsilcilerinden oluşur.

1. Taraflar Komitesi, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından toplantıya çağrılır. Komite'nin ilk toplantısı, GREVIO üyelerini seçmek üzere, işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesini takip eden 1 yıl içinde yapılır. . Komite; Taraflardan üçte birinin, GREVIO Başkanının veya Genel Sekreterin isteği üzerine derhal toplanır..
2. Taraflar Komitesi kendi usul kurallarını kabul eder.

Madde 68

Usul

1. Taraflar, GREVIO tarafından hazırlanan bir sualnameye dayanarak işbu Sözleşmenin hükümlerini yürürlüğe sokan hukuki ve diğer tedbirler hakkında GREVIO tarafından değerlendirilmek üzere Avrupa Konseyi Genel Sekreterine rapor sunar.
2. GREVIO, 1. paragrafa uygun olarak sunulan raporu ilgili Tarafın temsilcileriyle birlikte değerlendirmeye alır.
3. Sonraki değerlendirme usulleri, süresi GREVIO tarafından saptanacak dönemler halinde belirlenir. Her dönemin başında GREVIO, değerlendirme usulünün dayandığı belirli hükümleri seçer ve sualname gönderir.
4. GREVIO, bu izleme usulünü gerçekleştirmek için uygun araçları belirler. Bu usul, her değerlendirme dönemi için, Taraf ülkelerin uygulamalarının değerlendirilmesine temel teşkil edecek bir sualname hazırlanmasını benimser. Sualname, tüm Taraflarca ele alınır. Taraflar, sualnameye ve aynı zamanda GREVIO'nun her türlü bilgi talebine yanıt verir.
5. GREVIO, Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin sivil toplum örgütlerinden, sivil toplumdan, insan haklarını korumaya yönelik ulusal kuruluşlardan da bilgi talebinde bulunabilir.
6. GREVIO, Sözleşmenin kapsamındaki alanlarla ilgili diğer bölgesel ve uluslararası belgelerde ve organlarda mevcut olan bilgilere gereken özeni gösterir.
7. Her değerlendirme dönemi için sualname kabul edildiğinde GREVIO, işbu Sözleşmenin 11. maddesinde bahsedildiği gibi Taraflardaki mevcut verilere ve araştırmalara gereken özeni gösterir.
8. GREVIO, Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili olarak Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komitesi, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, Avrupa Konseyi'nin diğer ilgili uzman kuruluşlarından ve uluslararası belgeler uyarınca kurulan diğer kuruluşlardan bilgi alabilir. Bu birimlere sunulan şikayetler ve bunların sonuçları GREVIO'ya sunulur.
9. GREVIO, ulusal yetkililerle işbirliği içinde ve bağımsız ulusal uzmanların yardımıyla, elde edilen bilginin yetersiz olması veya 14. paragrafta belirtilen durumların söz konusu olması durumunda, ek olarak ülke ziyaretleri gerçekleştirebilir. Bu ziyaretler süresince GREVIO, belirli alanlarda uzmanlaşmış kişilerden yardım alabilir.
10. GREVIO, değerlendirmenin dayandığı hükümlerin uygulanmasına yönelik analizlerin yanı sıra, ilgili Tarafın belirlenen sorunların üstesinden gelebilmesine ilişkin teklif ve önerileri de

içeren bir taslak rapor hazırlar. Taslak rapor, yorumlarını sunmak üzere değerlendirme sürecinden geçen Tarafa iletilir. Bu yorumlar, GREVIO tarafından raporun hazırlanması sırasında göz önünde bulundurulur.

11. Alınan bilgi ve Taraflarca yapılan yorumlar temel alınarak GREVIO, işbu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasından sorumlu Tarafça alınan tedbirlere yönelik rapor ve sonuçları kabul eder. Bu rapor ve sonuçlar ilgili Tarafa ve Taraflar Komitesi'ne gönderilir. kabul edilmesinin ardından, GREVIO'nun bu rapor ve sonuçları, ilgili Tarafça sunulan nihai yorumlar ile birlikte kamuya açıklanır.
12. 1'den 8'e kadar olan paragrafların usulüne hâlel getirmeyecek şekilde, Taraflar Komitesi, GREVIO rapor ve sonuçlarını temel alarak ilgili taraf hitaben (a) GREVIO'nun sonuçlarını uygulamak üzere alınan tedbirlere, gerekli olması durumunda ise bunların uygulanmasına yönelik bilgi sunulması için bir tarih belirlenmesine ilişkin, (b) mevcut sözleşmenin daha doğru uygulanması için ilgili Tarafça işbirliğini teşvik etmek amacıyla tavsiye kararları kabul edebilir.
13. GREVIO, Sözleşmeyle ilgili ciddi ihlalleri önlemek ya da bunların ölçeğini veya sayısını azaltmak üzere acil dikkat gerektiren sorunların olduğu hakkında güvenilir bilgi aldığı anda, kadınlara yönelik ciddi, kitlesel ve sistematik şiddetin önlenmesine yönelik alınan tedbirlere ilişkin derhal özel rapor sunulmasını talep edebilir.
14. İlgili tarafça sunulan bilgileri ve kendinde mevcut olan diğer güvenilir bilgileri göz önünde bulundurarak, GREVIO soruşturma yürütülmesi ve acilen GREVIO'ya bilgi sunulması için görevlendirebilir. Gerekli bulunması ve ilgili Tarafın rızasıyla soruşturma, söz konusu Tarafın topraklarını ziyareti içerebilir.
15. 14. paragrafta atıfta bulunulan araştırmanın bulgularını inceledikten sonra GREVIO bu bulguları ilgili Tarafa ve uygun görüldüğü hallerde Taraflar Komitesi'ne ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne yapılan tavsiye ve yorumlarla birlikte iletilir.

Madde 69 **Genel Tavsiyeler**

GREVIO uygun olan yerlerde, işbu Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin genel tavsiyeler benimseyebilir.

Madde 70 **Parlamentoların İzlemeye Katılımı**

1. Ulusal parlamentolar, işbu Sözleşme'nin uygulanması için alınan tedbirlerin izlenmesine katılmaya davet edilir.
2. Taraflar GREVIO'nun raporlarını kendi ulusal parlamentolarına sunar.
3. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi, işbu Sözleşme'nin uygulanmasını düzenli olarak değerlendirmeye davet edilir.

BÖLÜM X- DİĞER ULUSLARARASI BELGELERLE İLİŞKİLER

Madde 71

Diğer Uluslararası Belgelerle İlişkiler

1. İşbu Sözleşme, Sözleşmeye Taraf olan ve diğer uluslararası belgelere Taraf olmalarından veya bu Sözleşmece hükmedilen konulara ilişkin hükümleri içeren belgelere Taraf olacak olmalarından doğan yükümlülükleri etkilemez.
2. İşbu Sözleşme'ye Taraf olan Devletler, Sözleşmenin hükümlerini tamamlamak ve güçlendirmek veya bu sözleşme içinde yer alan ilkelerin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla, Sözleşme'de ele alınan konulara ilişkin birbirleriyle ikili veya çoklu anlaşmalar imzalayabilirler.

BÖLÜM XI- SÖZLEŞME'DE DEĞİŞİKLİKLER

Madde 72

Değişiklikler

1. Herhangi bir Tarafça sunulan işbu Sözleşme'ye ilişkin her değişiklik önerisi, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne iletilir ve Genel Sekreter tarafından Avrupa Konseyi üye devletlerine, herhangi bir imzacıya, herhangi bir Tarafa, Avrupa Birliği'ne ve 75. maddesinin hükümleri uyarınca işbu Sözleşmeyi imzalamaya davet edilen herhangi bir Devlete veya 76. madde uyarınca işbu Sözleşmeye katılmaya davet edilen herhangi bir Devlete iletilir.
2. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, değişiklik önerisini dikkate alır ve Avrupa Konseyi üyesi olmayan Sözleşme Taraflarının görüşüne başvurduktan sonra, Avrupa Konseyi Tüzüğü'nün 20. maddesinin d fıkrası gereğince oyçokluğuyla kabul edilir.
3. Bu maddenin 2. paragrafına uygun olarak, Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen herhangi bir değişiklik metni, Tarafların kabulüne sunulur.

4. Bu maddenin 2. paragrafına uygun olarak kabul edilen herhangi bir değişiklik, Tarafların Genel Sekretere kabullerini bildirdikleri tarihten sonraki bir aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

BÖLÜM XII- SON HÜKÜMLER

Madde 73

Sözleşmenin Geçerliliği

İşbu Sözleşme hükümleri, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele ve bunların önlenmesi hususunda kişilere daha elverişli haklar veren veya verecek olan yürürlükteki veya yürürlüğe konabilecek iç hukuk hükümlerini veya bağlayıcı uluslararası belgelerin hükümlerini geçersiz kılmaz.

Madde 74

Uyuşmazlık Çözümü

1. Taraflar, işbu Sözleşme hükümlerinin uygulanması veya yorumlanmasından doğabilecek herhangi bir uyuşmazlığı öncelikle müzakere, uzlaşma, tahkim veya aralarında karşılıklı anlaşmaya dayalı diğer barışçıl yollarla çözer.
2. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, anlaşmaları/onay vermeleri durumunda Taraflarca kullanılmak üzere çözüm usulleri belirleyebilir.

Madde 75

İmza ve Yürürlüğe Girme

1. İşbu Sözleşme, Avrupa Konseyi üye Devletlerinin, Sözleşmenin hazırlanmasına katılan üye olmayan Devletlerin ve Avrupa Birliği'nin imzasına açıktır.
2. İşbu Sözleşme; kabul, onay ve onamaya tabidir. Kabul, onay ve onama belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından muhafaza edilir.
3. İşbu Sözleşme, en az 8'i Avrupa Konseyi üye Devleti olan 10 imzacı tarafından 2. paragraftaki hükümlere uygun olarak imzalandığı tarihten sonraki 3 aylık sürenin dolmasını izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.
4. Sözleşmeye bağlılığını açıklayan ve 1. paragrafta atıfta bulunulan herhangi bir devlet veya Avrupa Birliği açısından Sözleşme; kabul, onay ve onama belgelerinin verildiği tarihten sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 76

Sözleşmeye Katılım

1. Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi; işbu Sözleşmeye Taraf olan Devletlere danıştıktan ve onların oy birliğiyle rızalarını aldıktan sonra, Sözleşmenin hazırlanmasına katılmamış Avrupa Konseyi üyesi olmayan herhangi bir devleti; Avrupa Konseyi Statüsünün 20. maddesinin d fıkrası gereğince oyçokluğuyla ve Bakanlar Komitesine katılmaya yetkili Taraf Devlet temsilcilerinin oybirliği ile Sözleşmeye katılmaya davet edebilir.
2. Herhangi katılımcı bir Devlet açısından Sözleşme, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne verilmesinden sonraki 3 aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girer.

Madde 77

Ülkesel Uygulama

1. Herhangi bir devlet veya Avrupa Birliği imza sırasında veya kabul, onay ve onama veya katılım belgelerini verirken, Sözleşmenin uygulanacağı toprağı veya toprakları belirleyebilirler.
2. Herhangi bir Taraf, daha sonraki bir zaman diliminde Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bildirimle, uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu veya sorumluluğunu üstlendiği ve bildirimde belirtilen toprakların dışındaki topraklarda işbu Sözleşmeyi uygulayacağını belirtebilir. Bu tür bir toprak açısından Sözleşme, böyle bildirim Gen Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin bittiği ayı takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.
3. Önceki iki paragraf altında yapılan her bildirim, böyle bir bildirimde belirtilen her ülke açısından Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapılacak bir bildirimle ile geri çekilebilir. Geri çekme, böyle bir bildirim Gen Sekreter alınmasından sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk gününden itibaren yürürlüğe girer.

Madde 78

Çekinceler

1. 2. ve 3. fıkralarda öngörülen istisnalar dışında, işbu Sözleşmenin herhangi bir hükmüne ilişkin hiçbir çekince öne sürülemez.

2. Herhangi bir devlet veya Avrupa Birliği, imza sırasında veya kabul, onay ve onama veya katılım belgelerini verirken Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildiri ile;

- Madde 30, paragraf 2
- Madde 44, 1. paragraf e bendi ve 3. ve 4. paragrafları,
- Küçük suçlara ilişkin 35. madde bağlamında 55. maddenin 1., paragrafı,
- Madde 37, 38 ve 39 bağlamında 58. maddenin 1. Paragraf,
- 59. madde,

Hükümlerini uygulamama veya sadece özel vaka ya da durumlarda uygulama hakkını saklı tutacağını belirtebilir.

3. Herhangi bir devlet veya Avrupa Birliği, imza sırasında veya kabul, onay ve onama veya katılım belgelerini verirken Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir bildirimle, 33 ve 34. maddelerde atıfta bulunulan davranışlar için cezai yaptırımlar yerine cezai olmayan yaptırımlar n görme hakkını saklı tutacağını belirtebilir.

4. Her Taraf yaptığı çekinceyi Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildirim ile tümüyle veya kısmen geri çekebilir. Bu bildirim Genel Sekreterin alındığı tarihten itibaren geçerli olur.

Madde 79

ekincelerin Geçerliliği ve Gözden Geçirilmesi

1. 78. maddenin 2 ve 3. paragraflarında atıfla bulunulan ekinceler, Taraf lke açısından Sözleşmenin yrrlge girdiği günden itibaren beş yıl geçerlidir. Ancak bu çekinceler aynı süre zarfında yenilenebilir.

2. ekincenin bitiş tarihinin on sekiz ay öncesinde Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği ilgili Tarafa bitiş tarihini bildirir. Bitiş tarihinden en geç üç ay önce Taraf lke, çekincesini sürdürdüğünü, değiştirdiğini veya geri çektiğine ilişkin Genel Sekreteri bildirir. İlgili Tarafça böyle bir bildirim olmaması halinde Genel Sekreterlik, çekincesinin otomatik olarak altı aylık bir süre için uzatıldığı hususunda ilgili Tarafı bilgilendirir.. İlgili Tarafın bu sürenin bitimine kadar çekincesini sürdürme veya değiştirme niyetine ilişkin bir bildirimde bulunmaması halinde çekince zaman aşımına uğrar.

3. Eğer bir Taraf 78. maddenin 2. ve 3. paragrafları uyarınca bir çekince koyarsa, çekincenin yenilenmesinden önce veya talep edilmesi üzerine, ilgili Taraf çekincenin devam etmesini gerektiren nedenleri içeren bir açıklamayı GREVIO'ya iletir.

Madde 80

Fesih

1. Herhangi bir Taraf, herhangi bir zaman diliminde, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir bildirimle işbu Sözleşmeyi feshedebilir.
2. Bu tür fesihler bildirimden Genel Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 81

Bildirim

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üye devletlerine, işbu Sözleşmenin hazırlanmasına katılan üye olmayan devletlere, her imzacıya, herhangi bir Tarafa, Avrupa Birliği'ne işbu Sözleşmeye katılmaya davet edilen herhangi bir Devlete:

- a. Herhangi bir imza;
- b. Herhangi bir kabul, onay, onama veya katılım belgesi teminatı;
- c. 75. ve 76. Maddelere uygun olarak bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği herhangi bir tarih;
- d. 72. Maddeye uygun olarak yapılan herhangi bir değişiklik ve yapılan değişikliğin yürürlüğe girme tarihi;
- e. 78. Madde gereğince yapılan herhangi bir çekince veya çekincenin geri çekilmesi
- f. 80. Maddenin hükümleri gereğince yapılan herhangi bir fesih;
- g. İşbu Sözleşmeye yönelik herhangi bir eylem, bildirim veya haberleşmeyi bildirir.

Yukarıdaki hususları tasdiklen, aşağıda imzaları bulunan usulünce yetkili kılınmış temsilciler, işbu Sözleşme'yi imzalamıştır.

İşbu Sözleşme, 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da, her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca olarak, Avrupa Konseyi arşivlerinde muhafaza edilecek tek nüsha olarak imzalanmıştır. Onaylı nüshaları Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından Avrupa Konseyi üyelerine, işbu Sözleşmenin hazırlanmasına katılmış üye ol-

mayan devletlere, Avrupa Birliği'ne ve bu Sözleşme'nin hazırlanmasına katılan üye olmayan devletlere, Avrupa Birliği'ne ve Sözleşme'ye katılmaya davet edilen her devlere gönderilir.

EK-İMTİYAZ VE MUAFİYETLER

(Madde 66)

1. Bu ek, Sözleşme'nin 66.maddesindeki bahsedilen GREVIO üyelerine ve ülke ziyaret heyetlerinin diğer üyelerine uygulanır. Bu ekin amacı bakımından "ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri" terimi Sözleşme'nin 68.maddesinin 9.parağrafında bahsedilen bağımsız ulusal uzmanları ve mütehassısları, Avrupa Konseyi personelini ve Avrupa Konseyi tarafından istihdam edilerek GREVIO'ya ülke ziyaretleri boyunca eşlik eden tercümanları kapsar.
2. GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri ülke ziyaretlerinin hazırlanması ve gerçekleştirilmesi ile ilgili görevlerine yerine getirirken veya bunların izleyen görevlerle ilişkili olarak yolculuk ederken aşağıdaki imtiyaz ve muafiyetlerden yararlanır:
  - a. şahsi tutuklama veya gözaltına alınmadan ve kişisel eşyalarının haczinden ve resmi yetkili sıfatıyla hareket ederken söyledikleri ya da yazdıkları ifadeler veya gerçekleştirdikleri eylemlerden dolayı yasal işlemlerden muafiyet;
  - b. ikamet ettikleri ülkelere giriş ve çıkışlarda ve görevlerine yerine getirdikleri ülkeye giriş ve çıkışlarda hareket serbestliği üzerindeki her türlü kısıtlamadan ve görevlerini yaparken ziyaret ettikleri veya geçtikleri ülkelerde yabancıların tabi oldukları kayıt işlemlerinden muafiyet.
3. Görevlerinin yerine getirilmesiyle ilgili seyahatleri sırasında, GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri gümrük ve döviz denetim kontrollerinde yabancı hükümetlerin geçici resmi görevlisi olan temsilcilerine tanınan kolaylıklardan yararlanırlar.
4. Sözleşme'nin uygulanmasının değerlendirilmesiyle ilgili GREVIO üyeleri ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri tarafından taşınan belgelerin, GREVIO'nun faaliyetiyle ilgili olduğu sürece, dokunulmazlıkları ihlal edilemez. GREVIO'nun resmi yazışmalarıyla veya GREVIO üyelerinin ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyelerinin resmi haberleşmeleri hiçbir engelleme veya sansüre tabi tutulamaz.
5. GREVIO ve ülke ziyareti heyetlerinin diğer üyeleri için tam bir konuşma özgürlüğü ve görevlerinin yerine getirilmesinde tam bir bağımsızlık temin etmek amacıyla, söz konusu kişilerin görevleri sona ermiş olsa dahi, görevlerinin ifşası sırasındaki sözlü ve yazılı ifadeleri ve her türlü fiilleri bakımından yasal işlemlerden muaf tutulurlar.

6. İmtiyaz ve muafiyetler, bu ekin 1. paragrafında bahsedilen kişilere kendi şahsi çıkarları için değil görevlerinin GREVIO'nun çıkarları için yerine getirilmesini güvence altına almak üzere tanınmıştır. Bu ekin 1. paragrafında bahsedilen kişilerin ayrıcalıklarının kaldırılması, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından, muafiyetin adaleti engelleyici olduğu kanaatine vardığı herhangi bir halde ve muafiyetin GREVIO'nun çıkarlarına hanel getirilmeden kaldırılabilir hallerde yapılır.